

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені І. І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ПСИХОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЙ

Електронні методичні рекомендації
до практичних занять та самостійної роботи
студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти

ОДЕСА
ОНУ
2023

УДК 159.9:005.32 (072)

П863

Укладач:

Є.Л. Бази́ка, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної психології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

Рецензенти:

О.І. Кононенко – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної психології ФПСР ОНУ імені І.І.Мечникова;

Н.В. Родіна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри диференціальної і спеціальної психології ФПСР ОНУ імені І.І.Мечникова;

*Рекомендовано вченою радою факультету
психології та соціальної роботи ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол № 1 від 20 вересня 2023 р.*

Психологія організацій [Електронний ресурс]:
П863 електрон. метод. рекомендації до практичних занять та
самостійної роботи з курсу «Психологія організацій» для
студ. другого (магістер.) рівня вищої освіти /уклад. Є.Л.
Бази́ка. - Одеса : Одес.нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2023. –
37 с. – 104 КБ.

У методичних рекомендаціях розкривається програма дисципліни, даються рекомендації з освоєння курсом та підготовки до практичних занять та самостійної роботи студентів. Наведено практичні вправи для більш глибокого опрацювання кожної теми.

Методичні рекомендації розроблені для здобувачів галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки та допомагають при підготовці до практичних занять, оформленні робіт при самостійному виконанні завдань.

УДК 159.9:005.32 (072)

© Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова, 2023

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Загальні відомості.....	5
Зміст навчальної дисципліни.....	7
Методичні рекомендації здобувачам з освоєння курсу «Психологія організацій».....	9
Методичні рекомендації здобувачам до практичних занять з курсу «Психологія організацій».....	10
Плани практичних занять.....	11
Методичні рекомендації здобувачам з підготовки рефератів, доповідей, презентацій, есе до практичних занять.....	19
Завдання для самостійної роботи.....	23
Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи здобувачів.....	25
Методичні рекомендації щодо проведення підсумкового контролю з дисципліни «Психологія організацій».....	28
Оцінювання роботи здобувача.....	29
Питання для підсумкового контролю	30
Рекомендована література.....	33
Додаток.....	36

ВСТУП

Організації - це та реальність, яка оточує людину від народження і протягом усього життя. Для кожного з нас організації різного роду – суттєва і визначальна частина зовнішнього середовища, форма, в якій представлені різноманітні групи і спільноти людей (соціальні, робочі, професійні, національні, культурні та ін.). Досить високе значення організації в житті людства визначає високий рівень інтересу до них самих і до того, що визначає їх поведінку.

Психологія організацій являє собою мультидисципліну, оскільки використовує принципи і методи, запозичені у інших дисциплін: теорії організації, психології, соціальної психології, менеджменту, управління персоналом.

Основне завдання вивчення такої дисципліни як «Психологія організацій» полягає в необхідності підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти, здатних брати участь в розробці оригінального підходу до створення корпоративної культури і атмосфери «зсередини» самої організації, яка допомогла б утримати не тільки управлінський персонал, але висококваліфікований штат.

Робота в організації є одним із найбільш перспективних напрямків практичної діяльності психолога. Проблеми формування та підтримки організаційної культури, участь у керуванні організаційною поведінкою вимагає від фахівця-психолога ретельної професійної підготовки. Дисципліна має розкрити майбутнім фахівцям з психології зміст понять організаційної поведінки, організаційної культури та чинників, що їх формують, навчити підбирати й застосовувати методичний інструментарій для визначення особливостей соціально-психологічного клімату організації, розробляти програми для його формування.

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Курс «Психологія організацій» викладається здобувачам спеціальності 053 «Психологія» на першому курсі другого (магістерського) рівня вищої освіти, є обов'язковою компонентною циклу професійної підготовки.

Предметом вивчення дисципліни є психологічні знання до діяльності різних організацій з метою її оптимізації.

Мета курсу «Психологія організацій» полягає у розкрити психологічного змісту психології організацій, формуванні у здобувачів уявлення про сучасні та актуальні дослідження в межах психології організацій, загальнокультурної і професійної компетентності, у т.ч. здатності використовувати практичні рекомендації до психологічних особливостей діяльності організацій.

Завданням вивчення навчальної дисципліни стоїть:

- забезпечити засвоєння здобувачами основних теоретичних підходів до вивчення проблем психології організацій;
- сформувати вміння аналізу типу організації, її структури;
- ознайомити студентів з найбільш поширеними методами аналізу організаційних структур;
- навчити здобувачів аналізувати психологічні особливості діяльності організацій.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів *наступних компетентностей*:

- *загальних*:

Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Здатність розробляти та управляти проектами.

Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

- *спеціальних*:

Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну,

консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізацій) з використанням науково верифікованих методів та технік.

Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

Після вивчення курсу студент повинен

знати:

- основні теоретичні підходи до визначення проблем психології організацій ;
- методи аналізу основні характеристики організації, її відмінності від інших соціальних груп, об'єднань, рухів.
- особливості управління великими й малими організаціями

вміти:

- формувати з наявних груп індивідів, їх об'єднань, структурні основи організації
- виділяти зі складу членів організації групу, здатну змобілізувати працівників організації на виконання поставлених завдань
- створювати умови для стимулювання професійного зростання працівників

Курс буде викладений у формі лекцій, практичних занять та організації самостійної роботи здобувачів. Форма підсумкового контролю – екзамен.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СОЦІАЛЬНО ПСИХОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ ОРГАНІЗАЦІЙ

Тема 1. Введення в психологію організацій.

Предмет, завдання психології організацій. Поняття «організація» та «організаційна структура». Моделі та види організацій. Типи організаційних структур. Нові типи організацій.

Тема 2. Теорії організацій. Основні теорії управління, пов'язані з розвитком організації та її людських ресурсів. П'ятиступінчаста модель зростання організації Л. Грейнера. П'яти ступінчаста модель Черчіля та Левіса. Ранні теорії організації: бюрократична модель організації, організація як трудовий процес. Організація як машина. Організація як громада. Теорія «Х» та теорія «У». Теорія ефективної організації. Системні теорії організацій. Організація як відкрита система. Соціотехнічна модель організації. Концепція управління по цілям. Теорія організаційного потенціалу. Теорія «7-S». Інтеракційна модель організації. Ситуаційні теорії організації. Етапи формування концепції управління людськими ресурсами. Планування людських ресурсів. Теорії дослідження задоволеності працею.

Тема 3. Організаційна культура. Основні підходи до поняття організаційної культури. Види та особливості функціонування організаційної культури. Прагматичний, феноменологічний підходи до організаційної культури. Зміна організаційної культури.

Тема 4. Природа конфлікту в організації. Типи конфліктів (внутрішньо особистісний конфлікт, міжособистісний конфлікт, конфлікт між особистістю і групою, міжгруповий конфлікт). Особливості конфліктів в організації (можливі суб'єкти конфлікту в організації). Причини (обмеженість, взаємозалежність задач, різниця у цілях, різниця в уявленнях і цінностях, різниця в манері поведінки і життєвому досвіді, незадоволеність комунікацією) та наслідки конфлікту в організації (функціональні та дисфункціональні наслідки). Керування конфліктом (чотири методи вирішення конфліктів; стилі вирішення

конфліктів).

Тема 5. Професійне вигоряння особистості в організаціях. Поняття «професійне вигоряння». Механізми вигоряння з точки зору різних підходів. Фактори, що сприяють появі професійного вигоряння. Рекомендації щодо запобігання професійного вигоряння у професійній діяльності

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МЕТОДИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ В ОРГАНІЗАЦІЯХ.

Тема 6. Методи діагностики персоналу організації. Дві основні групи способів отримання інформації. Методика Д. Голланда, опитувальник Е. Майерс і К. Бріггс. Діагностика груп і команд. Методологічні принципи дослідження групи: принцип діяльності, системності, розвитку. П'ять ключових аспектів внутрішньо групових відносин, покладених в основу 9 класифікації методів діагностики малої групи і / або команди. Вимірювання організаційних феноменів.

Тема 7. Методики дослідження психічного здоров'я та благополуччя персоналу організацій. Методики для діагностики складових та спрямованості психічного здоров'я особистості. Методики для діагностики структурних компонентів та загального показника благополуччя особистості. Чинники психічного здоров'я та благополуччя: мікрорівень аналізу. Чинники психічного здоров'я та благополуччя: мезорівень аналізу.

Тема 8. Організаційна поведінка. Індивідуальна поведінка в організації. Комунікативна поведінка в організації. Групова поведінка в організації. Лідерство в організації.

Тема 9. Управління змінами та нововведеннями в організації. Організаційні зміни та інновації: сутність та види. Особистість у процесі здійснення інновацій. Управлінські особливості впровадження інновацій. Опір організаційним змінам. Управління змінами як проектна діяльність.

Методичні рекомендації здобувачам з освоєння курсу

«Психологія організацій»

Методичні рекомендації здобувачам в період роботи на лекційних заняттях. Основу теоретичного навчання студентів становлять лекції. Вони дають систематизовані знання про найскладніші та актуальні проблеми взаємного впливу людей в діяльності і спілкуванні. На лекціях особлива увага приділяється не тільки засвоєнню здобувачами досліджуваних проблем, але і стимулюванню їх активної пізнавальної діяльності, творчого мислення, розвитку наукового світогляду, професійно-значущих властивостей і якостей. Лекції з навчальної дисципліни проводяться, як правило, як проблемні в формі діалогу (інтерактивні) або наочні з представленням мультимедійних презентацій.

Висловлюваний матеріал може здатися майбутнім фахівцям складним, оскільки включає знання, почерпнуті викладачем з різних галузей: філософії, медицини, фізіології та психології. Ось чому необхідно сумлінно і наполегливо працювати на лекціях.

Здійснюючи навчальні дії на лекційних заняттях, здобувачі повинні уважно сприймати дії викладача, мислити, домагатися розуміння досліджуваного предмета, застосування знань на практиці, при вирішенні навчально-професійних завдань. Здобувачі повинні акуратно вести конспект та тезаурус. У випадку непорозуміння будь-якої частини предмета варто поставити запитання в установленому порядку викладачу. У процесі роботи на лекції необхідно так само виконувати в конспектах моделі досліджуваного предмета (малюнки, схеми і т.п.), які використовує викладач. Лекційне заняття повинно бути змістовним, проблемним, діалоговим, цікавим, ефективним, відрізнятися новизною розгляду навчальних питань.

Здобувачам вищої освіти, що вивчають курс, рекомендується розширювати, поглиблювати, закріплювати засвоєні знання під час самостійної роботи, особливо при підготовці до практичних занять, вивчати і конспектувати не тільки обов'язкову, але й додаткову літературу.

Критерії оцінки опорних конспектів, тезаурусу:

- вміння студента стисло визначати ключові позиції, які викладені лектором;
- продемонструвати дотримання лексичних, фразеологічних, граматичних і стилістичних норм української літературної мови.

Методичні рекомендації здобувачам до практичних занять з курсу «Психологія організацій»

За найбільш складними проблемами навчальної дисципліни проводяться практичні заняття. Їх головним завданням є поглиблення та закріплення теоретичних знань у здобувачів, формування і розвиток у них умінь і навичок застосування знань для успішного вирішення прикладних психологічних завдань. Практичне заняття проводиться відповідно до плану. У плані вказуються тема, завдання практичного заняття, тема доповіді та реферативного повідомлення, обговорювані питання. Описуються сценарії психологічних задач, тренінгів, ділових ігор, завдання, для вирішення на занятті, список літератури, рекомендованої до практичного заняття.

Підготовка студентів до заняття включає:

- завчасне ознайомлення з планом заняття;
- вивчення рекомендованої літератури і конспекту лекцій;
- підготовку повних і глибоких відповідей по кожному питанню, що виноситься для обговорення;
- підготовку доповіді, реферату за вказівкою викладача;
- освоєння своєї ролі як учасника тренінгу або ділової гри;
- завчасне рішення навчально-професійних завдань до заняття.

При проведенні практичного заняття приділяється особлива увага завданням, яке передбачає не тільки відтворення студентами знань, а й спрямованих на розвиток у них практичних умінь і навичок, а так само творчого мислення, наукового світогляду, професійних уявлень і здібностей.

Критерії оцінки практичного завдання:

- самостійність та змістовність виконання практичного завдання;
- його відповідність поставленим цілям.

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми
1.	Проблеми діагностики організаційної культури
2.	Організаційний і психологічний клімат
3.	Організаційна культура: поняття, методи формування
4.	Задоволеність роботою і трудова поведінка
5.	Групове прийняття рішень в організації
6.	Поведінка індивіда в організації
7.	Методи управління конфліктами
8.	Психологічні основи стимулювання праці в організації
9.	Форми і види влади в організаціях
10.	Управлінські особливості впровадження інновацій.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1

До змістового модуля 1: СОЦІАЛЬНО ПСИХОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ ОРГАНІЗАЦІЙ

Тема 1: «Проблеми діагностики організаційної культури»

План

1. Моделі та види організацій.
2. Типи організаційних структур. Нові типи організацій.
3. Основні підходи до поняття організаційної культури.
4. Види та особливості функціонування організаційної культури.

Рекомендації до завдання: Підготувати презентацію з доповіддю на одну із перелічених тем:

Теми доповідей-презентацій:

1. Організаційна психологія в системі наукового знання.
2. Предмет дослідження організаційної психології.
3. Поняття організації як багато комплексного соціального явища.
4. Моделі організацій.
5. Тема за вибором

Література:

Основна: [8; 9; 10]

Електронні інформаційні ресурси: [1; 2; 4; 5]

Тема 2: «Організаційний і психологічний клімат»

План

1. Організація як відкрита система

2. Основні теорії управління, пов'язані з розвитком організації та її людських ресурсів.

3. Етапи формування концепції управління людськими ресурсами.

4. Планування людських ресурсів

Рекомендації до завдання: Підготувати презентацію з доповіддю на одну із перелічених тем:

Теми доповідей-презентацій:

1. Теорії дослідження задоволеності працею.

2. Теорія загальних очікувань.

3. Теорія справедливості Дж. Адамса.

4. Теорія організаційного потенціалу.

5. Теорія «7-S».

6. Інтеракційна модель організації.

7. Ситуаційні теорії організації

8. Взаємозв'язок між задоволеністю працею та лояльністю організації.

9. Атитюди задоволеністю працею.

10. Тема за вибором

Практична вправа: Соціометричний метод (Вивчення міжособистісних стосунків у групі)

Література:

Основна: [8; 9; 10]

Додаткова: [8; 9]

Електронні інформаційні ресурси: [1; 2; 4; 5; 6]

Тема 3: «Організаційна культура: поняття, методи формування»

План

1. Прагматичний, феноменологічний підходи до організаційної культури.
2. Зміна організаційної культури.

Рекомендації до завдання: Підготувати презентацію з доповіддю на одну із перелічених тем:

Теми доповідей-презентацій:

1. Види організацій в залежності від організаційної структури.
2. Типи організацій в залежності від специфіки психологічних відносин.
3. Гештальт підхід в організаціях.
4. Фактори впливу на поведінку людини в організації.
5. Основні способи навчання за біхевіористичним підходом.
6. Концепції особистісних рис, які пояснюють поведінку особистості в організації.
7. Вплив захисних механізмів психіки особистості на її поведінку в організації.
8. Сутність системи управління мотивацією співробітників організації.
9. Фактори, що впливають на мотивацію робітників.
10. Тема за вибором

Література:

Основна: [1; 2; 6; 8; 10]

Додаткова: [2; 6]

Електронні інформаційні ресурси: [2; 4; 5]

Тема 4: «Задоволеність роботою та трудова поведінка»

План

1. Поняття «професійне вигоряння».
2. Механізми вигоряння.
3. Фактори, що сприяють появі професійного вигоряння.

Рекомендації до завдання: Підготувати презентацію з доповіддю на одну із перелічених тем:

Теми доповідей-презентацій:

1. Види мотивів та механізм мотивації.
2. «Професійне вигорання»: діагностика, шляхи подолання.
3. Механізми вигорання з точки зору різних підходів.
4. Особливості конфліктів в організації.
5. Керування конфліктом.
6. Рекомендації щодо запобігання професійного вигорання у професійній діяльності.
7. Тема за вибором.

Практичні завдання:

1. Доведіть, що спілкування – це важливий фактор соціалізації людини.
2. Складіть цікаву розповідь (монолог) про вашу професію для випускників шкіл.
3. Наведіть приклади можливого розв'язання міжособистісних ситуацій. Одним з аргументів переконання співрозмовника пропонуємо навести слова голови уряду Індії (1966–1977; 1980–1984) Індіри Ганді (Indira Gandhi), (1917–1984): «Не можна потиснути один одному руки зі стиснутими кулаками».
4. Поміркуйте:
 - а) чому спілкування по e-mail може привести до непорозуміння;
 - б) що можуть розповісти про людину інтонації під час її спілкування;
 - в) які, на вашу думку, особливості спілкування віч-на-віч (приватного спілкування).
5. Вивчення творчості великих поетів дозволило створити їхні іменні словники (Т. Г. Шевченко, Л. Українка):
 - а) визначте склад вашого словника для спілкування з друзями, шанованими дорослими;
 - б) складіть «словник основних термінів вашої професії».

Література:

Основна: [8; 10]

Електронні інформаційні ресурси: [1; 2; 4; 5; 6]

Тема 5: «Групове прийняття рішень в організації»

План

1. Психологічний аналіз прийняття рішень в організації
2. Організаційне мислення та прийняття рішень в групі

Рекомендації до завдання: Підготувати реферат на одну із перелічених тем:

Теми рефератів:

1. Зміст та основні етапи прийняття управлінських рішень.
2. Фактори, які впливають на прийняття управлінських рішень.
3. Основні вимоги до управлінських рішень управлінських рішень
4. Особливості колегіальних форм прийняття управлінських рішень.
5. Основні форми прийняття колегіальних рішень.
6. Тема за вибором.

Література:

Основна: [7; 8; 9; 10]

Додаткова: [7; 8]

Електронні інформаційні ресурси: [1; 2; 4; 5]

Тема 6: «Поведінка індивіда в організації»

План

1. Індивідуальна поведінка в організації.
2. Комунікативна поведінка в організації.
3. Групова поведінка в організації.
4. Лідерство в організації.

Рекомендації до завдання: Підготувати реферат на одну із перелічених тем:

Теми рефератів:

1. Методи діагностики персоналу організації.
2. Чинники психічного здоров'я та благополуччя: мікрорівень аналізу.
3. Чинники психічного здоров'я та благополуччя: мезорівень аналізу.
4. Сутність індивідуальної поведінки в організації.
5. Сутність комунікативної поведінки в організації.

6. Сутність групової поведінки в організації.

7. Сутність лідерства в організації.

8. Тема за вибором.

Написати есе за темою:

1. Найприйнятніша для мене теорія лідерства. Обґрунтуйте ваш вибір.

2. Ролі, які виконує лідер в сучасній організації. Схарактеризуйте головну, на вашу думку, роль лідера

Література:

Основна: [1; 6; 8; 10]

Додаткова: [7; 8; 9; 11]

Електронні інформаційні ресурси: [2; 4; 5]

Тема 7: «Методи управління конфліктами»

План

1. Особливості конфліктів в організації.

2. Причини та наслідки конфлікту в організації

Рекомендації до завдання: Підготувати реферат на одну із перелічених тем:

Теми рефератів:

1. Психологічні основи попередження та розв'язання управлінських конфліктів в організації

2. Основні умови попередження конфліктів в організаціях.

3. Основні способи поведінки людей в конфлікті.

4. Алгоритм розв'язання конфліктів на основі співробітництва.

5. Метод обходу конфліктів.

6. Основні форми обходу конфліктів.

7. Тема за вибором.

Література:

Основна: [8; 9; 10]

Додаткова: [8; 9]

Електронні інформаційні ресурси: [1; 2; 4; 5; 6]

Тема 8: «Психологічні основи стимулювання праці в організації»

План

1. Практичне значення теорії мотивації
2. Методи підвищення мотивації праці.
3. Визначення поняття «стимулювання праці»

Рекомендації до завдання: Підготувати реферат чи доповідь на одну із перелічених тем:

Теми рефератів та доповідей:

1. Теорії мотивації трудової діяльності (на вибір)
2. Елементи внутрішнього середовища організацій.
3. Фактори зовнішнього середовища організації.
4. Методи підвищення задоволеності працею.
5. Типові та індивідуальні мотиватори в системі стимулювання працівників.
6. Моделі та інструменти мотивації
7. Мотиви та потреби людей в організаціях.
8. Теорії мотивації при дослідженні організацій (на вибір)
9. Тема за вибором.

Література:

Основна: [7; 8; 9; 10]

Додаткова: [8; 9; 10; 11]

Електронні інформаційні ресурси: [1; 2; 4; 5]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МЕТОДИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ В ОРГАНІЗАЦІЯХ.

Тема 9: «Форми і види влади в організаціях»

План

1. Форми влади в організаціях
2. Види влади в організаціях

Рекомендації до завдання: Підготувати есе на одну із перелічених тем:

Теми есе:

1. Лідерство, вплив, влада – загальна характеристики. Спільне та відмінності.
2. Законодавча форма влади.
3. Виконавча форма влади.
4. Судова форма влади в організації.
5. Влада примусу.
6. Влада винагород.
7. Експертна форма влади в організації.
8. Еталонна форма влади в організації.
9. Законна форма влади в організації.
10. Опишіть стадії життєвого циклу організації
11. Тема за вибором.

Література:

Основна: [8; 9; 10]

Електронні інформаційні ресурси: [1; 2; 4; 5]

Тема 10: «Управлінські особливості впровадження інновацій»

План

1. Управлінські особливості впровадження інновацій.
2. Опір організаційним змінам.
3. Управління змінами як проектна діяльність.

Рекомендації до завдання: Підготувати есе на одну із перелічених тем:

Теми есе:

1. Особистість у процесі здійснення інновацій.
2. Організаційні зміни та інновації: сутність та види.
3. Управлінські особливості впровадження інновацій.
4. Управління змінами як проектна діяльність.
5. Творчість та інновації в психології організацій.
6. Тема за вибором.

Завдання підвищеної складності:

Наукове повідомлення на тему: «Організації майбутнього: тенденції, перспективи розвитку».

Література:

Основна: [8; 9; 10]

Додаткова: [7; 10; 11]

Електронні інформаційні ресурси: [1; 2; 4; 5; 6]

Методичні рекомендації здобувачам з підготовки рефератів, доповідей, презентацій, есе до практичних занять

Реферат — короткий виклад (огляд) змісту однієї або декількох наукових робіт або книг з певної тематики. Найчастіше складають інформативний реферат, який якнайповніше розкриває зміст теми, основні теоретичні та фактичні відомості. Розширений, або зведений (за декількома джерелами, оглядовий) реферат містить відомості про певну кількість робіт з одної теми, викладені у вигляді добре структурованого тексту. Це робота теоретичного характеру із джерелами інформації по аналізу, порівнянню і узагальненню даних, одержаних іншими дослідниками обраної теми. Важливо, що в процесі написання реферату формується власний погляд на проблему.

Суворих та конкретних правил розробки реферату немає, але бажано дотримуватися деяких рекомендацій по оформленню. Обсяг реферату визначає викладач, або сам референт. Оптимальним вважається обсяг у 10-12 сторінок друкарського тексту. Кількість сторінок залежить від об'єктивної складності розкриття теми і доступності літературних джерел. Стандартне оформлення: Кегль — 14, міжрядковий інтервал — 1,5. Поля: ліворуч — 3 см, справа — 1,5 см, зверху — 2,0 см, знизу — 2,0 см. *Times New Roman*, 14. Абзац 1,25 см.

Титульний аркуш реферату надано у додатку А. Необхідною складовою є зміст (на початку) та список використаної літератури, який розміщується на останній сторінці реферату.

Слід додати, що викладач може на свій розсуд скоректувати як форму, так і зміст підготовки реферату відповідно до конкретного завдання.

Критерії оцінки реферату

Звичайно реферати в рамках навчального процесу у ЗВО оцінюються за наступними головними критеріями:

- уміння підібрати наукову літературу по темі;
- інформаційна насиченість, новизна, оригінальність викладу питань;
- простота і дохідливість викладу;
- структурна організованість, логічність, граматична правильність стилістична виразність;
- переконливість, аргументованість, практична значущість і теоретична обґрунтованість пропозицій і висновків, зроблених в рефераті.

Доповідь — один із видів монологічного мовлення: публічне, розгорнуте, офіційне повідомлення з певного питання, засноване на залученні документальних даних. Вміст доповіді — це представлена інформація, що відбиває суть питання або дослідження щодо певної ситуації.

При підготовці до доповіді на занятті по темі, зазначеної викладачем, студент повинен ознайомитися не тільки з основною, але й додатковою літературою, а також з останніми публікаціями з цієї тематики в мережі Інтернет. Необхідно підготувати текст доповіді та ілюстративний матеріал у вигляді презентації. Доповідь повинна включати вступ, основну частину і висновок. На доповідь виділяється 10-15 хвилин навчального часу. Він повинен бути науковим, конкретним, певним, глибоко розкривати проблему та шляхи її вирішення. Особливо слід звернути увагу на безумовну обов'язковість рішення домашніх завдань, зазначених викладачем до заняття.

Критерії оцінки доповіді:

Звичайно доповідь в рамках навчального процесу у ЗВО оцінюються за наступними головними критеріями:

- вміння студента стисло визначати ключові позиції;
- продемонструвати дотримання лексичних, фразеологічних, граматичних і стилістичних норм української літературної мови.

- відповідність змісту виступу реальності, досягнутих результатів — поставленій меті, комунікативна адекватність (ефективність).

Есе – це щось середнє між газетним матеріалом (публіцистичним текстом) та художньою прозою. Від першого текст взяв логічність та послідовність викладу, правдивість та перевірку фактів. А від другого – експресію, невимушеність та яскравість мови. У перекладі з французької «есе» означає «нарис». І це якнайкраще характеризує подібні тексти. Вони помітно відрізняються від наукових чи публіцистичних статей, творів на задану тему чи рефератів.

Логічна послідовність викладу наукового есе, без виділення підрозділів, полягає у висвітленні актуальності тематики стажування, викладу основної частини дослідження та підведення підсумків й виділення пропозицій.

Загальні вимоги до написання есе:

1. Лаконічність викладу матеріалу. Нарис має бути аргументованим та переконливим. Всі аргументи – підтвердженими та перевіреними.
2. Оригінальність. Під час оформлення есе категорично забороняється використання чужих робіт, їх повне або часткове копіювання.
3. Забороняється використовувати в текстах сленг чи ненормативну лексику, вислови, що пропагують ворожнечу, шкідливі звички чи насильство.
4. Есе має містити проведений автором аналіз проблеми, суб'єктивну авторську позицію (в цілому під час оформлення есе головне розкрити і проблему, і особистість автора та його світогляд).
5. Есе має складатись з таких частин: вступ (опис тези), аргументи або основна частина (підтвердження або спростування тези за допомогою цитат, прикладів з життя, історичних подій, законів та актів), висновок (остаточна позиція автора щодо конкретного питання).

Рекомендації по оформленню:

- обсягом 4000-6000 знаків набраних в текстовому редакторі MS Word;
- шрифт Times New Roman, розмір 14;

- вирівнювання по ширині;
- міжрядковий інтервал - 1,5;
- абзацний відступ 1,25;
- поля – 20 мм.

Послідовність розміщення матеріалів в есе: Інформація про автора/ів: прізвище та ініціали (шрифт – курсив, напівжирний, розмір 14), назва есе (шрифт прописний, напівжирний, розмір 14, вирівнювання по центру). Текст. У тексті виноска позначаються квадратними дужками з вказівкою в них порядкового номеру джерела за списком та через кому номер сторінки (сторінок), наприклад [5, с.20] Перелік використаних джерел (шрифт прописний, розмір 14, вирівнювання по центру) оформляти згідно «ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Критерії оцінки есе:

- здатність продемонструвати розвиток власної думки, зосереджений на обговорюваній проблемі висловлювання;
- продемонструвати дотримання лексичних, фразеологічних, граматичних і стилістичних норм української літературної мови.

Здобувачі повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності і застерігатися бездумного списування тексту, повного подання літературного джерела, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Кодекс академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/acad-dobrochesnost.pdf>. [4].

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тематичний план самостійної роботи студента

№ з/п	Назва теми
1	«Організація» з описом знайомства з будь-якою організацією (есе)
2	Стилі управління в організаціях (доповідь-презентація)
3	Методологічні принципи дослідження групи: принцип діяльності, системності, розвитку (практичне завдання)
4	Типи організаційних структур (доповідь-презентація)
5	Чинники психічного здоров'я та благополуччя: мікрорівень аналізу. Чинники психічного здоров'я та благополуччя: мезорівень аналізу. (практичне завдання)
6	Комунікативна поведінка в організації (реферат)
7	Управлінські особливості впровадження інновацій (реферат)
8	Методика Д. Голланда, опитувальник Е. Майерс і К. Бріггс. (практичне завдання)
9	Управління змінами як проектна діяльність. (реферат)

До змістового модуля 1: **СОЦІАЛЬНО ПСИХОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ ОРГАНІЗАЦІЙ**

Тема 1. Введення в психологію організацій

I. Скласти опорний конспект та підготуватися до лекції з проблемним запитанням.

II. Підготувати есе на тему: «Організація» з описом знайомства з будь-якою організацією.

Тема 2. Теорії організацій

I. Скласти опорний конспект та підготуватися до лекції.

II. Підготувати доповідь – презентацію з теми: «Стилі управління в організаціях».

Тема 3. Організаційна культура

I. Скласти опорний конспект та підготуватися до лекції.

II. Підготуватися до практичного заняття з теми: «Методологічні принципи дослідження групи: принцип діяльності, системності, розвитку».

Тема 4. Природа конфлікту в організації

I. Скласти опорний конспект та підготуватися до лекції.

II. Підготувати доповідь – презентацію з теми: «Типи організаційних структур».

Тема 5. Професійне вигорання особистості в організаціях

I. Скласти опорний конспект та підготуватися до лекції з проблемним запитанням.

II. Підготуватися до практичного заняття з теми: «Чинники психічного здоров'я та благополуччя: мікрорівень аналізу. Чинники психічного здоров'я та благополуччя: мезорівень аналізу».

До змістового модуля 2. МЕТОДИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ В ОРГАНІЗАЦІЯХ

Тема 6. Методи діагностики персоналу організації.

I. Скласти опорний конспект та підготуватися до лекції з проблемним запитанням.

II. Підготувати реферат з теми: «Комунікативна поведінка в організації».

Тема 7. Методики дослідження психічного здоров'я та благополуччя персоналу організацій.

I. Скласти опорний конспект та підготуватися до лекції.

II. Підготувати реферат з теми: «Управлінські особливості впровадження інновацій».

Тема 8. Організаційна поведінка.

I. Скласти опорний конспект та підготуватися до лекції з проблемним запитанням.

II. Виконати Методику Д. Голланда, опитувальник Е. Майерс і К. Бріггс. та написати звіт.

Тема 9. Управління змінами та нововведеннями в організації.

I. Скласти опорний конспект та підготуватися до лекції.

II. Підготувати реферат з теми: «Управління змінами як проектна діяльність».

Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи здобувачів

Окрім аудиторних занять у навчальних планах з дисципліни «Психологія організацій» передбачено самостійну роботу студентів з поза лекційної тематики, мета якої — формування пізнавальної активності, засвоєння основних вмінь та навичок роботи з навчальними матеріалами, поглиблене засвоєння вже здобутих знань, підвищення рівня організованості та професійної підготовки.

Під час самостійної роботи студенти мають оволодіти конкретними вміннями та навичками, а саме:

- самостійно організувати навчальну діяльність;
- самостійно працювати в бібліотеці з каталогами, з пошуковими системами інтернет;
- працювати з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною літературою та періодичними виданнями;
- конспектувати літературні джерела, вміти скласти опорні конспекти;
- скласти тезаурус за темами;
- працювати з довідковою літературою;
- опрацьовувати статистичну інформацію.

Нагальною необхідністю для кожного здобувача вищої освіти є вміння раціонально організувати свою навчальну діяльність — скласти план роботи, чітко визначити її послідовність. Необхідно, щоб план самостійного навчання був реальним і його виконання давало плідні результати.

Щоб самостійна робота була плідною, значну частину часу слід працювати самостійно з літературними джерелами та періодичними виданнями. Для продуктивної роботи з літературними джерелами студентові корисно скласти свою власну бібліографію, заповнюючи бібліографічні картки на необхідні для нього книги, брошури, статті.

Відібрана для самостійного опрацювання література може бути різною як за обсягом наукових даних, так і за характером викладу. Потрібно відібрати необхідний для опрацювання матеріал (глави, розділи, підрозділи тощо), а також розподілити його за важливістю (що для вивчення, а що для ознайомлення). Процес читання має відбуватися повільно, вдумливо, до незрозумілих питань слід обов'язково повертатися, наводити додаткові довідки, щоб зрозуміти сутність думки автора. Значення незнайомих термінів слід одразу ж з'ясувати за тлумачними словниками, енциклопедіями або спеціалізованими довідниками.

Під час роботи з літературою корисно занотовувати найважливіші думки, формулювання, окремі висловлювання із зазначенням автора, джерела, сторінок і абзаців. Для кращого засвоєння матеріалу, розвитку творчого мислення основний зміст прочитаного доцільно формулювати у вигляді тез.

Опорний конспект є стислим викладом основної сутності опрацьованого літературного матеріалу. Він має бути стислим, змістовним і записаним своїми словами і формулюваннями. Класичні визначення, оригінальні думки, висловлювання слід заносити до конспекту повністю з посиланнями на автора, джерело та сторінку. Під час конспектування важливо дотримуватися логічного зв'язку окремих складників тексту. В конспекті корисно підкреслювати найважливіші теоретичні положення, визначення, висновки і робити помітки на полях. Систематичне конспектування опрацьованого матеріалу дисциплінує розум, відпрацьовує вміння формулювати свої думки в короткій змістовній формі, сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу, підвищує організованість.

Щоб мати цілісне уявлення про навчальну дисципліну «Психологія здоров'я», студентіві вкрай необхідно користуватися довідковою літературою — енциклопедіями, енциклопедичними словниками, галузевими довідниками, спеціалізованими журналами тощо.

Опанування курсу «Психологія організацій» супроводжується складанням опорних конспектів, рефератів чи доповідей, есе, опрацюванням психодіагностичних тестів з само аналізуванням та написанням самозвітів.

Значний обсяг цифрової, медичної чи психологічної інформації доцільно зводити у таблиці, це впорядковує дані, робить їх зручнішими для сприйняття.

Організація та форми самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Самостійна робота студентів потребує стійкої мотивації до оволодіння ґрунтовними знаннями, що визначається необхідністю ефективної професійної діяльності у подальшому.

На її активізацію впливають такі чинники:

- участь у творчій діяльності;
- використання у навчальному процесі активних методів навчання;
- мотивуючі фактори контролю знань у вигляді рейтингової та накопичувальної системи оцінювання знань;
- необхідність обов'язкового виконання індивідуальних завдань;
- розширення обсягу знань шляхом опрацювання додаткової літератури.

Основне завданням в організації самостійної роботи — навчити здобувачів вищої освіти свідомо працювати не тільки з навчальним матеріалом, а й з науковою інформацією, закласти основи самоорганізації та самовиховання, сформувати уміння, навички та бажання постійно підвищувати кваліфікацію, компетенції.

При вивченні дисципліни «Психологія організацій» необхідна організація самостійної роботи, що поєднує такі взаємопов'язані форми, як аудиторна робота, поза аудиторна пошуково-аналітична робота, психодіагностична та творча навчально-наукова робота.

Аудиторна самостійна робота реалізується в процесі лекційних і, практичних занять.

Під час практичних занять відбувається перевірка засвоєння отриманих знань шляхом застосування попередньо підготовленого методичного матеріалу — доповідей, питань для поточного контролю знань, що дозволяє виявити ступень опанування здобувачами необхідних теоретичних і практичних положень. Крім того, застосовуються такі форми аудиторної діяльності, як опитування, аналіз типових помилок, дискусії, проблемні питання,

рефлексійний аналіз розуміння матеріалу тощо. Підготовка до таких занять потребує ґрунтовної теоретичної і практичної самостійної роботи студентів.

При проведенні практичних занять обговорюються попередньо визначені питання, до яких студенти готують тези виступів, реферати, доповіді. Під час цих занять студенти виявляють:

- уміння аналізувати навчальний матеріал;
- здатність формулювати та захищати свою позицію;
- активність;
- здатність науково мислити;
- навички самостійної роботи з літературою, першоджерелами з дисципліни та методикою їх опрацювання;
- вміння якісно підготувати реферат, доповідь тощо.

Позааудиторна робота — це пошуково-аналітична і наукова робота. Завдання, що постають перед здобувачами вищої освіти в ході самостійної роботи, сприяють мисленню, формуванню умінь і навичок. Завдання для самостійної роботи поглиблюють і закріплюють знання та уміння, отримані на лекціях і практичних заняттях. Доцільними при вивченні дисципліни «Психологія організацій» є такі форми проведення самостійної роботи:

1. пошук та огляд наукових джерел за заданою проблематикою;
2. підготовка есе, рефератів, доповідей;
3. відповідальне виконання домашніх завдань;
4. проведення навчальної психодіагностики за окремими методиками з самоаналізуванням та написанням звітів.
5. ретельна підготовка до практичних занять і дискусій різних видів тощо.

Методичні рекомендації щодо проведення підсумкового контролю з дисципліни «Психологія організацій»

Форма підсумкового контролю – іспит. Загальна підсумкова оцінка (сума балів) складається з оцінки поточного контролю результатів навчання впродовж семестру та оцінки результатів навчання при проведенні контрольних

заходів під час підсумкового контролю (іспит).

Схема розподілу балів:

Максимальна кількість балів за поточний контроль - 60.

Максимальна кількість балів за підсумковий контроль - 40.

Критерії оцінювання поточного контролю: оцінюються знання, які виявив здобувач при роботі на практичних заняттях та при виконанні самостійної роботи. Додаткові до поточного оцінювання бали нараховуються за індивідуальне завдання.

Здобувач допускається до підсумкового контролю (іспиту) за навчальну дисципліну, якщо він виконав усі види практичних робіт, передбачених робочою програмою незалежно від сумарної кількості балів, отриманих за результатами поточного контролю за семестр.

Повторне складання іспиту з метою покращення оцінки не допускається.

Оцінювання роботи здобувача

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль									Підсумковий контроль (іспит)	Сума балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
6	6	6	7	7	7	7	7	7	40	100

T1, T2, T3, T4, T5 – теми змістових модулів

Оцінювання знань (розподіл балів) здобувачів

Метод	Форма	Бали	Максимум
Усний контроль	опитування	2 бали	20
Поточний контроль	Робота на практичних заняттях	3 балів	28
Самостійне завдання	Презентація	3 балів	12
	Реферат	3 балів	
	Практичне завдання	3 балів	
	Есе	3 балів	
Підсумковий контроль (Іспит)			40
Разом за дисципліну			100

Критерії оцінювання самостійної роботи

Вид	Максим к-сть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Презентація	3	відповідність змісту доповіді здобувача та/або оригінальність візуального представлення відповідному навчальному матеріалу.
Реферат	3	здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.
Есе	3	здатність продемонструвати розвиток власної думки, зосереджений на обговорюваній проблемі висловлювання; продемонструвати дотримання лексичних, фразеологічних, граматичних і стилістичних норм української літературної мови.
Практичне завдання	3	Самостійність та змістовність виконання практичного завдання. Його відповідність поставленим цілям.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	Дуже добре	
75-84	C	Добре	
70-74	D	Задовільно	
60-69	E	Допустимо	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання для підсумкового контролю

1. Дайте визначення організаційної психології. В чому є специфіка саме цієї галузі психологічних знань?
2. Що є предметом дослідження організаційної психології?
3. Розкрийте поняття організації як багато комплексного соціального явища?
4. Опишіть різні моделі організацій
5. Теорії дослідження задоволеності працею

6. Теорія загальних очікувань
7. Теорія справедливості Дж. Адамса
8. Опишіть теорії дослідження задоволеності працею
9. Розкрийте взаємозв'язок між задоволеність працею та лояльність організації
10. Дайте визначення атияду задоволеність працею.
11. Дайте визначення видів організацій в залежності від організаційної структури.
12. Які існують типи організацій в залежності від специфіки психологічних відносин?
13. Опишіть в чому суть Гештальт підходу в організаціях
14. Які фактори впливають на поведінку людини в організації?
15. Наведіть основні способи навчання за біхевіористичним підходом
16. Дайте пояснення концепціям особистісних рис, які пояснюють поведінку особистості в організації.
17. Проаналізуйте як впливають захисні механізми психіки особистості на її поведінку в організації
18. Які найважливіші риси впливають на поведінку особистості в організації?
Дайте визначення наступних понять: потреби, мотиви, мотивація
19. Розкрийте сутність системи управління мотивацією співробітників організації
20. Опишіть фактори, що впливають на мотивацію робітників
21. Охарактеризуйте види мотивів та механізм мотивації
22. Дайте визначення поняття «професійне вигоряння»
23. Опишіть механізми вигоряння з точки зору різних підходів
24. Опишіть основні підходи до поняття організаційної культури
25. Види та особливості функціонування організаційної культури
26. Прагматичний, феноменологічний піходи до організаційної культури
27. Опишіть особливості конфліктів в організації
28. Дайте визначення поняття «професійне вигоряння»
29. Опишіть механізми вигоряння з точки зору різних підходів

30. Охарактеризуйте фактори, що сприяють появі професійного вигорання
31. Опишіть методи діагностики персоналу організації
32. Охарактеризуйте чинники психічного здоров'я та благополуччя: мікрорівень аналізу та чинники психічного здоров'я та благополуччя: мезорівень аналізу
33. Розкрити сутність індивідуальної поведінки в організації
34. Розкрити сутність комунікативної поведінки в організації
35. Розкрити сутність групової поведінки в організації
36. Розкрити сутність лідерства в організації
37. Опишіть які існують організаційні зміни та інновації: сутність та види
38. Опишіть управлінські особливості впровадження інновацій
39. Управління змінами як проектна діяльність
40. Організаційний і психологічний клімат
41. Опишіть методологічні принципи дослідження групи: принцип діяльності, системності, розвитку
42. Опишіть проблеми діагностики організаційної культури
43. Опишіть які існують методи управління конфліктами
44. Форми і види влади в організаціях
45. Опишіть стадії життєвого циклу організації

Рекомендована література

Основна:

1. Карамушка, Л.М. (2022). Психічне здоров'я персоналу організацій в умовах війни: основні вияви і ресурси. Вчені записки Університету «Крок», 3(67). С. 124-133. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-67-124-133>
2. Карамушка, Л.М. (Ред.) (2015). Психологічні детермінанти розвитку організаційної культури. Монографія. Київ: Педагогічна думка. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/10087/>
3. Карамушка, Т. В. (2015). Професійна кар'єра особистості: сутність, основні види та функції. Теоретичні і прикладні проблеми психології, (1), 181-190.
4. Кодекс академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І.Мечникова <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/acad-dobrochesnost.pdf>.
5. Копець Л.В. Психологія особистості : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л.В.Копець. – К. :Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – 460 с.
6. Методики дослідження психічного здоров'я та благополуччя персоналу організацій : психологічний практикум. Л. М. Карамушка, О. В. Креденцер, К. В. Терещенко, В. І. Лагодзінська, В. М. Івкін, О. С. Ковальчук ; за ред. Л. М. Карамушки. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2023. 76 с.
7. Молчанова А. О., Воляник І. В., Кондратьєва В. П. Організаційна поведінка: Навч. посібн. / за наук. ред. А. О. Молчанової. – Івано-Франківськ, «Лілея-НВ», – 2015. – 176 с.
8. Організаційна психологія : конспект лекцій, методичні вказівки та контрольні завдання для студентів денної та заочної форм навчання, освітньо-професійного рівня «Магістр», спеціальності 053 «Психологія», спеціалізації «Психологія» : у 2 ч. Ч. 1 / Уклад. Богдан Ж.Б., Пібуцька Н.В. — Харків: НТУ «ХП», 2017. – 56 с.
9. Організаційна психологія на підприємстві. /. В.Й.Бочелюк, О.В.Пучина . – К.: Вид-во: Скиф, 2012. – 272 с.

10. Психологія організацій (Конспект лекцій): навч. посіб. для студентів усіх форм навчання, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 «Психологія» [Друк] / Укл.: Є.Л.Бази́ка – Миколаїв, 2018. - 176 с.

Додаткова:

1. Борисюк А.С. Негативні чинники професійної ідентифікації майбутнього фахівця / А. С. Борисюк // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського: збірник наукових праць. Серія «Психологічні науки» [за ред. С. Д. Максименка, Н. О. Євдокимової]. – Т. 2. – Вип. 8. – Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2012. – С. 43-48.
2. Гусак В. М. Взаємозв'язок професійно-психологічної культури та психологічного благополуччя у майбутніх соціальних працівників. Габітус. 2020. Вип. 19. С. 106–110.
3. Григор'єва Я. Г. Свобода і відповідальність як чинники конструювання сенсу життя. Проблеми сучасної психології: збірник наукових праць нац. університету імені Івана Огієнка, Ін-ту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2014. С. 98-112.
4. Гончарук Наталія, Онуфрієва Ліана. Психологічний аналіз рівнів побудови комунікативних дій. Psycholinguistics. Психолінгвістика. Психолінгвістика. Переяслав-Хмельницький, 2018. Вип.24(1). С. 97–117. URL: [https://doi: 10.31470/2309-1797-2018-24-1-97-117](https://doi.org/10.31470/2309-1797-2018-24-1-97-117).
5. Гуменюк О. Є. Психологія Я-концепції : навч. посіб. / О. Є. Гуменюк. – Тернопіль : Економічна думка, 2004. – 310 с.
6. Дідик Н.М. Особливості розвитку особистісної зрілості майбутніх психологів /Н.М.Дідик//Актуальні проблеми практичної психології. – Херсон, 2009. – С.349-358.
7. Дементьєва К.Г. «Постравматический рост личности в рамках теории сохранения ресурсов Стивена Хобфолла» \ \ Збірник наукових праць II Міжнародної науково – практичної конференції «Соціокультурні та психологічні виміри становлення особистості» 26 – 27 вересня, Херсон, 2019. – С. 70-72

8. Туриніна О. Л. Методологія та методи психологічного дослідження: навч.-метод. посіб. Київ: «Персонал», 2018. 206 с.
9. Чала Ю. М., Шахрайчук А. М. Психодіагностика: навчальний посібник. Харків: НТУ «ХП», 2018. 246 с.
10. Бахмутова, Л., & Неска, А. (2022). Професійна життєстійкість – головний особистісний ресурс українських біженців у Польщі. Матеріали III Науково-методичного семінару. Особистісні та психофізичні ресурси життєстійкості (26 вересня 2022 р., м. Київ. с. 3-5).
11. Злобіна О.Г. Практики життєконструювання: до питання про проблемні ситуації в методології конструювання реальностей/ О.Г.Злобіна //Психологія особистості. Науковий журнал. – 2011. - №1(2). - С. 159-164.
12. Ла Страда. Громадська правозахисна організація, офіційний сайт <https://la-strada.org.ua/pro-organizacziyu>
13. Schultz D. P., Schultz S. E. Psychology and work today: An introduction to industrial and organizational psychology. – Routledge, 2020.

Електронні інформаційні ресурси

1. <http://nbuv.gov.ua> - Електронні інформаційні Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського ресурси
2. <https://pidru4niki.com> Букнет Електронні книги безкоштовно
3. <http://appspsychology.org.ua/index.php/ua/dlia-avtoriv> Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України
4. <https://www.apa.org/pubs/journals/amp/> -American Psychological Association
5. <https://www.tandfonline.com/toc/vsoc20/current> The Journal of Social Psychology
6. <https://onlinelibrary.wiley.com/journal/20448309> The British Psychological Society
<https://www.apa.org/pubs/journals/psp/> Journal of Personality and Social Psychology

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА**

ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Кафедра _____
Назва кафедри

РЕФЕРАТ

з _____
Назва навчальної дисципліни

Назва теми

Виконав(ла) _____
(ПІБ)

Курс
Спеціальність
Форма навчання
Викладач _____
(ПІБ)

ОДЕСА

20 _____

Навчальне видання

ПСИХОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЙ
Електронні методичні рекомендації
до практичних занять та самостійної роботи
студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти

Електронне практичне видання

Укладач:

Базика Євгенія Леонідівна

В авторській редакції

Затвердж. авт. 16.12.2022. Шрифт Times New Roman.
Системні вимоги: операційна система сумісна з програмним
забезпеченням для читання файлів формату PDF.
Обсяг 104 КБ. Зам. № 2555.

Видавець і виготовлювач
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4215 від 22.11.2011 р.
65082, м. Одеса, вул. Єлісаветинська, 12, Україна
Тел.: (048) 723 28 39, e-mail: druk@onu.edu.ua